

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön május 13^{kán} 1841.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Beregh vármegyei oroszok.

(Folytatása.)

E' vidék pór lakosai jobbágyok levén, természetesen csupán földmivelésből élnek. De millyen földmivelésük, olyan életük. Már a' természettől sovány földdel vannak megajándékozva, 's ha még ennek miveltetése is csak igen félszeg, elgondolhatni, millyen termése is. Verchovinán a' hegyek tetején messze terjengő szántóföldekbe rendszerint zabot vetnek; gabonát, buzát és burgonyát csak kertekbe. Az orosz csak kertjét, melly többnyire nagy terjedelmű, miveli meglehetősen. Házánál levő földjét rendesen mind sövénynyel keríti körül, 's ebben természet mindent, zabon kívül. Ez okból belső telki állományánál kertje nagyobb: következőleg ebből is tartoznak kilenczedet adni. Hallám azonban többször panaszkodni e' jobbágyokat, hogy az uraság az egész kertből, legkisebb ültetményből, még a' hagymából is szed kilenczedet. Valljon igaz-e? A' kiket megszóllítottam: miért nem mivelik hasonlóan szántóföldüket is, miként kertjököt, azt válaszolák: hogy marháik többnyire nincsenek, 's kiknek vannak is, a' trágyát az úri földre kénytelenek kihordani. Igaz-e ez is? Annyi azonban bizonyos, hogy az uradalom részéről szép gabona, sőt buza természetik a' hegyeken is.

A' marhatartást szintén igen gyéren üzik, úgy hogy vannak faluk, hol egy parasztnak sincs lova. Ha erre katonatisztek utaznak, előfogatul csak ökröket kapnak. Vagyonos gazda az, kinek ökre, tehene vagy néhány juha van.

Élelmők felől, mint elgondolható, szintén csak sanyarúságot és inséget mondhatni. Rendes eledelök zabkenyér, még pedig sokszor egyéb nem. Nagyobb része kegyes olvasóimnak, úgy vélem, nem látott még zabkenyeret: de ne is vágyják azt látni senki, mert látása elkeseredéssel tölti a' szívet és szánakozással embertársaink és hazánkfijai iránt. Inkább mondhatni azt lepény, mint kenyérnek; mert vékony és lapos, kívülről fejr, de belől sötét

fekete, 's csak a' hosszú zabkorpa sárgul rajta; ize nincs, miként a' taplónak. Süthetni ugyan zabból fehér kenyeret is, hanem akkor kétszer kell azt őrölni. Itten következőképp' sütik: korán reggel befűtik a' kemenczét; ha megfűt, liszté őrölt zabot szítátlanul hamar felvegyitnek vízzel, 's azonnal beöntik a' kemenczébe, hol az szétfolyik 's csak hamar megsül. Az orosz azt tarisznyájába veti, és elmegy dolgára, ritkán vivén egyebet magával. Ezt így mindennap kell sütni; mert e' kenyér más nap már nem ehető; miokból a' kemencze, melly a' szobában van, nyárban is naponként fűlik. Ki hinné, mennyire meg vannak ez emberek az illy kenyérral elégedve? Jobbról mit sem tudván, mást nem is kívánnak. Sokszor láttam a' mezőn oroszokat ebédelni: csak a' magát jobban bírónak hozott felesége valami főtt ételt, miből ő másokat is megvendégtelt; a' nagyobb számúak azonban csak zabkenyeret ettek, 's bőven ittak rá vizet forrásból. Éppen egyet ismerék, ki magával sem tarisznyát, 's így kenyeret sem hordott, és csak akkor evett, ha másoktól kapott valamit. Okát kérdezém, 's azt vevém válaszul: hogy ő az idén zabot nem vetett, mert földét papjának engedte-át gyermeke megkereszteltetéseért. — Burgonyát itt nagyon keveset termesztnek, mint mondtam, csak a' kertekben, 's ezt is még megérés előtt kiszedik, és naponként fogyasztják, úgy hogy télire nem marad semmijök.

Gyümölcsre nézve a' megyének déli és északi végei egyenes ellentétben vannak. Nem hiányzanak ugyan a' felvidéken is gyümölcsfák; de igen csekély gyümölcsöt teremnek. A' szilva őszelő végével kezd érni. Az aratás többnyire azon tájban történik, midőn Hegyalján a' szüret.

Ne gondolja senki: hogy az illy hitvány élelem mellett sovány és szikárnak kell az embernek lenni. Ezen pórok betegségekben éppen nem sinlődnék; legjobb egészségben igen agg kort érnek-el. Termetök többnyire középszerű, alkotásuk izmos, arcaik tömöttek: 's mind a' mellett nem kövérek. A' leányok kiváltképpen izmos testűek; emlőik szerfelett kifejlődvék. Nem annyira testesek az asszonyok.

Öltözetük szintén egyszerű, többnyire saját kezök készítménye. Minden öltönyüket hiven ábrázolja ide mellékelve volt rajzképünk. A' férfiak fehér szőr- nadrágot, sokan báránybőr-ködmönt, és mindnyáján kurta gubát viselnek, melly utóbbit ők ugyan nem szövök, hanem maguk varrják-meg; lábbelijek mindenkor boeskor, mire csak talpat vesznek, 's ők maguk készítik-el; fővegök közönséges, nem igen nagy karimájú kalap; övül szijat viselnek, középszerű szélességűt. Elkerülhetlenül szükséges (még mikor alusznak

is) a' nyakukban függő bőrtarisznya, melyből a' zabkenyérnek nem szabad kifogyni. Dohányozni többnyire mindnyájan szoknak, de dohánynyali bánásuk felette elűtő a' közönségestől. Ők azt nem vágják-meg, hanem levelekben lábszáraikhoz kötik a' bocskorszíjjal (l. a' képen); honnan, ha pipára akarnak gyujtani, késsel csipkedik 's betömik a' pipába.

A' nőnemnek főruhája saját kezök-szötte 's varrta fejér vászonszoknya, nyaktól talpig érő; ezen két, többnyire szőrből szőtt, csikos kötényt viselnek, még pedig egyiket elől, másikat hátul. Telente, sőt ha hideg van, nyaranta is, fekete pokróczból varrt hosszú szűk csuhát öltenek magukra. Igen különös az asszonyok fővege: összetekergetnek fejér vászonkendőt kucsmaformára, 's fejök tetejére erősen illesztve, főkötő gyanánt viselik (l. a' képet). Tudom, vannak nyájas olvasónéim között sokan, kik a' nőszemély lábán még csizmát sem igen szívelnek; 's ha itt kénytelen vagyok nyilvánítani, hogy e' deli természetű orosz leányok és asszonyok soha egyebet nem viselnek lábaikon, mint bocskort, valljon nem fognak-e álmélkodni? — Ennyi egész ruházatuk, 's ebben sem igen bővelkednek. Czifrálkodni tehát nem igen ohajt-nak, 's egész ékességök holmi ragyogó granátokból áll, melyeket bőven aggatnak nyakukba. Hosszú, barna hajukat két varkocsba fonják 's előre eresztik-le vállaikon.

Meglepetnék mindenki, ha belépne egy orosznek házába, e' földnép együgyűsége, tisztátlansága, 's mindent nélkülözni tudásától. Tunyaságra mutat már azon fonák szokás is, mi szerint e' pórok, habár mindenütt lábuk előtt van a' sok kő, házaikat mindig csak fából építik. Ezt alkalmasint csak azért cselekszik, mivel fából maguk is tudnak építeni, kőből pedig nem: fő okát mindazáltal csak a' szokásban kell keresni. Mert ez emberek soha új gondolatra vagy reményre nem vetemednek. A' ház fa-falai mindig vakolatlanul maradnak; reájok rendesen magas szalmafedél emeltek, hihetőleg azon okból, hogy az itt mindenkor nagy mennyiségű hó könnyebben omoljék-le rólok. Kéményt a' házakon nem látni; azt csak egy lyuk pótolja. Az egész épületnek többnyire csak egy osztálya van, mellynek nagy részét a' mindig fűlő 's konyha gyanánt szolgáló kemencze foglalja-el; mi okból a' szoba falai általában kormosak. Egész butor többnyire csak karókra vertt deszkákból készült asztal-, lócza- 's néhány ágyul szolgáló deszkából áll. Párnáik csak vagyonosabbaknak vannak; a' többiek nélkülözve minden ágybelit, nappali ruhájokban alusszák keresztül az éjeiket. Ámbár marhák számára ólaik vannak, még is szokás a' szobaegyik szegletében borjút vagy más házi állatot tartani.

Ezekből kitünő ezen emberek pénzbeli tehetsége, igyekezete és szorgalma; kitünő, mekkora kincse fekszik a' hazának e' népében. Innen egyszersmind következést huzhatni annak szellemi miveltségére, mit a' külső jellemzet elmondása után, itt részletesebben akarunk taglalni.

A' vallásra nézve görög e. catholicusok, az Ungvárt lakó munkácsi püspöktől függők. Oktatásukhoz képest vallásosak, ajtatosak, minden boldogságukat a' vallásban keresők. Honnan elgondolható, mennyire hiven ragaszkodnak ők annak szentségeihez, törvényeit fogalmukhoz képest pontosan teljesítők. Három vagy négy napot böjtölnek minden héten, a' mikor, ha éppen volna is tiltott ételök, ahhoz a' világért sem nyulnának. Többen azonban, mint feljebb látók, nem-böjtös napokon is böjtölnek, nem lévén egyébök zabkenyérnél. Ha kérdezém őket: miért böjtölnek, — azt válaszolák: mert papjok parancsolja. Csudálatos, hogy a' mit papjok templomban mond, az szent előttük; templomon kívül pedig nem sokat hajtnak szavára, sőt neki még a' tartozott tiszteletet sem adják-meg, mintegy úgy okoskodók: ők fizetik, ő szolgájok.

Papjaik az ungvári seminariumban képződnek philosophiát végzettekből. Neveltetésök tehát meglehető; latinul, sokan magyarul is, beszélnek; egyébiránt anyai nyelvök az orosz. Mindazáltal bátran mondhatjuk, hogy találkoznak köztök nem kevesen, kiknek miveltségök felette félszeg, agyaik dúsan sarjadoznak mindenféle előítéletekben. Legyen szabad ennek bizonyítványaul egy elhíresztelt történetet elmondanom. Bizonyos lelkész, miután esőért foganatlanul többször imádkozék, felszóllítá hiveit: vennék-le a' harangot a' toronyból, 's tennék-le a' patak közepére. A' hivek nagy buzgósággal teljesíték a' bölcs kíváнатot. — Mi végre volt ez, ki fejtené-meg? — A' bűbajos atya felült egy nagy könyvvel a' patakban levő harangra, 's feszített fohászkodással szent ígéket olvasott az éghez, mellyeket az ajtatos sokaság utána rebege a' partokon. És — mi csudálatos! — harmad napra bőven ömlött a' kívánt eső. Minél fogva mennyire megerősödött előítéleteiben a' nép, gondolható.

Egyébiránt evvel koránsem czélunk azt híresztelni, hogy e' vidék igaz miveltségű lelkészek hijával van; mert sok, velős tudományosságra kifejlett férfit is kárhoztata a' sors e' nép közé faviskóba. És általában a' lelkészek ellen nincs mit panaszkodnunk: de ha a' kántorokat, kik egyebütt a' gyermekek nevelői, vesszük szemügyre, akkor szükségképp' fogjuk következtetni: hogy e' föld-nép sötét tudatlanságában még soká fog bolyongani. Itt a' kántorok nem egyebek, mint közönséges parasztok, szerb nyelven ol-

vasni és énekelni tudók, kiket a' többi por, miként másokat, tegez. Ezek tehát nemcsak minden nevelésre, sőt olvasni tanításra is alkalmatlanok. Mi okból Verchovinán hijába keresünk iskolát. Munkáctól felfelé nincs az sehol, csak Szolyván és Vereczkén. Ez utóbbinak tanítóját ámbár professornak hívják, ő még is csak oroszul beszél 's magyarul pár szót. Jelen valék egy examenjén is, hol láttam, miképp' a' gyermekek olvasáson kívül számolni 's vallást tanulnak. Egy nevendék volt csak, ki valamit magyarul is tanult. Hanem ez is csak Vereczkén van, Verchovina fővárosában; falukban a' pórfiú egész életében sem lát betűket. A' nevelésnek legkisebb szikrája sem levén itt, a' gyermekek mit sem tudnak, csak tespedő apjuk nyomdokait hiven követni.

Minden tudományukat Istenről 's vallásról egyedül a' templomban szerzik. Valami nagy épületnek lehetne képzelni azt a' templomot, melyben egy nép minden tudományát 's mindenkori boldogságát meríti. De ellenkezőt kell nyilvánítnunk e' szent hely felől is. Ez is, miként a' többi épület, tetőtől talpig tiszta fa; kívülről vakolatlan, belől azonban mindenféle szentek képeivel felékesítve. Fedele rendszerint három, zsindelyes toronyból áll, melyek között a' középső legnagyobb, a' két szélső egyforma. (Lásd a' képen) Nem minden faluban, hol templom van, lakik egyszersmind pap is; többnyire minden lelkésznek van fiókeklézsiája, hova ő rendszerint lóháton jár isteni tisztelet kiszolgáltatására. Sőt gyakran látni papnékat is lovagolni a' hegyeken keresztül.

Hogy a' vallás szentségeiről igen félszeg fogalmuk 's természetes nyersségből ki nem képzett szívök van, kitetszik onnan: hogy ők a' házasság üdvözítő kötelékeit becsülni, éldelni, sőt megérteni sem képesek. Vannak házaspárok, kiknek természetök egymással megegyezik, 's boldogul élnek; de vannak ismét, kik hosszas egyenetlenség után elhagyják egymást, 's csakhamar másokhoz csatlakoznak. Sőt sokszor különös események történnek közöttök, melyek közül jónak látunk itt egyet kiemelni, melly környékünkön ugyan kívül — Zemplénnek Szt. nevű falujában — hanem szintén oroszokkal történt, 's e' helytt leírásunkban némi világosságul szolgálhat. — Egy orosz, barátját felszóllitá, hogy hitesét vele cserélje-fel, mert neki az övé jobban tetszik magáénál. A' felszóllított nem idegenkedék a' cserétől, hanem késznek sem mutatkozott egészen; mert a' felszóllító feleségének egy foga hibázott. Alkudozás után ez utóbbi egy pár tinóval toldá-meg a' fog hiját, 's a' csere dorbézolás közt a' csapszékben ünnepélyesen véghez ment. E' példát ott helyben mindjárt követé egy más, hol egyik nő nem

vala olly szép, mint a' másik, melly hiba 10 forinttal pótoltaték-ki. A' cseréltt házások békével éltek, míg papjok közbenjárására a' járásbeli szolgabíró illő büntetéssel vissza nem utasítá őket előbbi törvényes társaikhoz. Ugy hiszem, efféle történetecskék előhordása nem haszontalanság; mert hivebben festik ezek a' nép vonásait, mint ezer válogatott czifra szó. *(Vége következik.)*

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' középtenger cephalodjai. — Turinban a' Scienziati italiani gyűlésében Verany ur a' geologi osztályban rendszeres táblázatát közlé a' közép-tengeri cephalodoknak; minden fajt egyszersmind lerajzolva. A' szerző szóval adott magyarázatot a' legnevezeteseb nemekről, 's néhány szép rajzot mutatott, mellyek élő nemek után készítették.

Nevezetes növény Cayenneből. — Melinon fiatal utazó a' parisi muzeumnak érdekes, nagyobbára ismeretlen növényeket küldött. Köztök van egy haraszt is, mellynek gömbölyű, esigaalakúan összehajlott csúcsa 's ennek fölébe konyultt levelei egészen kigyófejhez hasonlítanak. Ezen még ismeretlen növény talán valami új nemnek typusa.

KÜLÖNFÉLE.

A' bécsi nagy lotteria-huzás a' két házra majus 1-jén ment végbe. Főnyertes számok: 113.410 nyeré a' két házat, vagy 100.000. ftot; — 307.187 ny. 20.000 ft.; — 285.643 ny. 10.000 ft.; — 90 674 ny. 5.000 ft.; — 159.838 ny. 2 000 ft.; — 261.191 ny. 2.000 ft.; — 316.238 (szabadjegy) ny. 6 000 ft.; — 308 801 ny. 2.000 ft.; — 305.553 ny. 500 ft.; 319.005 ny. 500 ftot. ezüstben.

Rabszolgakereskedés Egyiptusban. — Madden ur, ki nyugoti Indiáról irt korábbi munkáiról, valamint a' rabszolgakereskedés eltörlesztése körüli fáradozásairól ismeretes, a' philanthropoknak azon tiszteletre méltó, ha nem is világértő osztályához tartozik, kik a' néger felszabadítást minden körülmény között folyvást előmozdítják, 's ha nézeteik a' gyakorlott statusférfi előtt sokszor kegyelmet nem is nyernek, érzeményök legalább felettébb tiszteletre méltó. A' rabszolgabarátok egyesülete által Egyiptusba küldetve, állítólág, hogy az alkirálynak a' rabszolgavadászat eltörlesztését megköszönje, tulajdonképpen pedig, hogy a' rabszolgaság egyes körülményeit kinyomozhassa, a' lettdolgok egész tömegét állítá össze, 's azt az alkirálylyal, igaz, illy dolgoknak nem igen kedvező időkben, azon felszólítással közlé, hogy a' rabszolgakereskedés eltörlesztése dicséretes előmozdításában tovalhaladjon. Milly figyelemre fog jelennem méltattatni, képzelhetni; érdekes marad azonban némi dolgokat az egyiptusi 's török országi rabszolgakereskedésről általában közelebről megtudni. Annak eltörlesztésére egy könnyen nem számíthatni; mivel a' rabszolgakereskedés, mint Madden ur is megjegyzi, a' kormányra nézve jövedelemforrás: a' cairoi 's alexandriai bazaron eladott minden rabszolgától a' kormánynak egy spanyol tallért 's az országból kivetésekor ismét egy tallért fizetnek. Ki dschellab, rabszolgakereskedő, akar lenni, mint czipész, szabó 's a' t. szabadalmat vált. Hasonló történik Konstantiná-

polyban, hol minden rabszolga árából $2\frac{1}{2}$ petet (*) kell fizetni a' kormány-nak. Ily körülmények között a' kilátás a' rabszolgaság eltörlesztésére igen rossz, annál inkább, hogy a' mellett néhány alhivatalbeli is nyereményt húz. — Ehez járul, hogy Sennaarban Abyssinia határai felé a' rabszolga-vadászat nem hogy megszűnt volna, hanem az utóbbi 10—12 hónap alatt két szabályszerű rabszolgavadászat katonaitáborjárás egész pompájával történt; Sennaar-ból a' rabszolgákat Egyiptusba viszik, 's innen meglehetősen nagy számban, leginkább eurpai hajókon, Smyrna- és Konstantinápolyba. Egy első rendű rabszolgakereskedő pontosan vitt könyvei szerint a' cairoi rabszolgavásárra 1839. őszelő 1-jétől, 1840. nyárató 31-keig 10,000-nél több embert, nevezetesen: Abyssiniából 1700. leányt, 120 gyermeket, 3000. négernőt, 270 néger-gyermeket, 400 eunuchot hoztak. 5000-nél több néger különféle országból nem hozták tulajdonképpen a' vásárra, hanem egyenesen az országba. Legtöbbet közülök katonai táborjárások fogtak-el, 's a' katonaságot még folyvást rabszolgákkal fizetik. — Cartumban lakik Vessier nevű francia ugynevezett consuli ügyvivő, ki tulajdonképen, mondják, nincs e' hivatalban, de legalább címét viselheti, 's legujabban becsületsrendi keresztet is nyert. Ez nagy telepítvényt alapított, hol nemcsak a' vásárlott rabokat tovaküldetésökig tartja, hanem fiatal rabszolgákat is tenyésztet, mert az intézet virginiai rabszolgatenyésztések (slave breeding farms) szerint van elrendelve, 's az egyiptusi vásár gyermekekkel innen láttatik-el. Más francziák is egyesültek vele, jelesül Tirant nevű gyógyszer, ki az intézetbe a' megférfiatlanitást is behozá, hogy a' haremek számára eunuchokat szállithassanak. Előbb e' gyalázatos mesterséget Siutban üzik, hol azt Madden ur 1826-ban maga látá. Clot szerint évenként mintegy 300 eunuchot kapnak, mihez 1200. gyermek kívántatik; mert Clot bey ítélete szerint Egyiptusról irtt legujabb munkájában, a' gyermekeknek csak negyedrésze éli tul a' mütétet. Ha Clot bey adata e' halandóságról nagyított is, más részről az eladott eunuchok száma, ugy látszik, kevésre van föltéve. A' mütét módja undorgerjesztő. — Záradécul Madden ur a' következő pontokat, mint vizsgálata credvényeit említi: 1) Csaknem 15 év mulva; midőn Egyiptusba másodsor jövék, a' rabszolgaságot 's rabszolgakereskedést változatlanul 's főséged egy rendszabálya által sem korlátolttnak találám. — 2) A' rabszolgavásárokat négernök- 's gyermekekkel ugy elárasztvának lelem, mint azelőtt. — 3) Ugy találom, hogy a' rabszolgák kivitele Alexandriából török országba eurpai hajókon jelenleg nyilvánosan folytattatik. — 4) Azt találom, hogy az ár azoknak növekvő száma miatt, kiket Alexandria- 's Cairóba hoznak, 's kik 600.—1500 p. (72—180 f.) eladatnak, csekélyebb mint azelőtt. — 5) Ugy találom, hogy a' rabszolgavadászatot ön alattvalói, sőt katonái is folytatják; — 's 6) hogy e' gyalázatos kereskedésből származó roszaq ugyanazok, 's hogy a' barbar szabadalom, megcsontított teremtményekkel kereskedni, meg van még engedve, sőt felső Egyiptusban a' hatóságok által ébresztetik is.

A' spanyol királyné a' jtatós szelleme. Minap, midőn a' spanyol fiatal királyné, Izabella, ifjabb nővérével a' Prado felé sétakocsizást tön, a' kocsi-ban volt Cameróra major, Santa Cruz marquisné, észrevevé, hogy a' kísérő lovagesapat kevesebb, mint máskor lenni szokott; ez okból a' kocsi-

*) Két és fél pet azon vám, melyet Koran szerint az eladott árúkért minden hívótól vehetni; a' hitlenek ötöt fizetnek.

ajtó mellett lovaglott kapitánt, San Carlos marquist, azonnal meg is kérdezé annak oka felől. Ez azt felelé, miképp' kocsizás közben emberei közül néhányat el kellett küldenie, hogy egy lelki atyát, ki éppen feléjük jött 's egy haldoklóhoz a' szentséget vitte, ősi szokás szerint innepélyesen elkísérjék. A' fiatal királyné erre következőleg szólott: „azt igen jól tetted, marquis; de ez után illy esetben állítsd-meg kocsimat, 's ültess bele a' lelki atyát: mi majd valamennyin a' betegnek lakához kísérfük őt, 's onnan ismét a' templomba, honnan jött. Ez volt anyám azon intéseinek egyike, mellyeket Valenciában elbucsuzásakor nekem mondott; 's én azokat jövődöre hiven akarom teljesíteni.“ — Csakugyan ki is adatott a' parancsolat hasonló esetekben a' királyné akaratja teljesítése iránt.

Chinaiak étvágya. — Kétséget sem szenved, hogy minden nép közül a' Chinaiak legnagyobb gourmandok, habár a' kitünő finom izlést nem igényelhetik is. — Canton város utszáin 's nyilvános térein folyvást étekvásár tartatik, hol sokféle olly vad árultatik, melly az europai haut goût kívánatait meg sem közelitné. — Mi sem mulattatja az europai utazót annyira, mint midőn valamelly chinait lát a' város utszáin kutyák és macskákkal megpakott ketreczekkel csatangolni. A' fürjvadászó kis kutyák egy neme ott különös kedvencz falat gyanánt becsültetik. A' kutyák egész nyugodtsággal hevernek ama hordozható börtönökben; de a' macskák mintegy gyanitva kemény sorsukat irtózatossá válnak. A' jól hizlalt macskák húsa, mint nemzeti főétek, legnagyobb disze az ottani gazdagok asztalának; a' patkányokat ellenben csak a' szegényeknek hagyják. A' patkányárus hosszú póznákra néhány tucsat patkányt függesztvén-fel, jár kel azzal a' vásártéren. — Azonban a' chinaiak falánksága nem marad büntetés nélkül; mert igen gyakor emésztetlenségben szenvednek, mellyet a' thea sem gátolhat-meg, és a' kutyák is utálják őket, kik husaikat annyira kedvelik. A' kutyák e' gourmandokra bizonyos szaguknál fogva ismernek, 's dühöket ugatás sőt gyakran megharapással is éreztetik velük. — Milly különös ellentét az emberek szokásaiban! — Sok népnél hű barát a' kutya, másoknál tisztelet tárgya, a' chinaiaknál pedig kedvencz falat.

A' távcső feltalálása. — Galilei egy ólomcső két végére két szemüveget alkalmazott, mellyek egyik felükön simák valának, míg az egyiknek fele domború, a' másik kivájott vala. Egy szemmel átnézvén azt, tapasztalá, hogy a' tárgyak meglehetősen nagyobbaknak tetszenek, 's jóval közelednek is. Eme kis látszer, melly a' tárgyakat csupán háromszorosan nagyobbítá, diadalt vitt Velenczébe, hol legnagyobb közérdeket vala képes gerjeszteni. A' város legelőkelőbb és legderekabb polgárai csoportosan tolongtak a' művész szállására, a' bűvös erejű látcső megtekintendők; 's midőn Galilei majdnem egész egy hónapig a' közönséges látványt kielégítette volna, Leonardo Deodati, a' velencei doge, tudtára adá, miként a' tanács felette örvendeni fog, ha illy rendkívüli eszköz birásához juthatna. Galilei azonnal teljesítő pártfogóinak akaratát, kik az ajándokot azzal hálálták-meg, hogy neki mesterségének folytathatását holtaiglan megengedék, és évi díját 520 forintól 1000-re emelték.

Szerkeszti Mátray Gábor, halpiácson, Dencs-ház, 56-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betűivel, angol vas-sajtón
uri utsza 453.